

Arkadiusz Żabiński

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

PODATKOWE NARZĘDZIA WSPIERAJĄCE ROZWÓJ MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW

1. Wstęp

Małe i średnie przedsiębiorstwa odgrywają znaczącą rolę w rozwiniętych gospodarkach rynkowych. Ogólnie przyjmuje się, że rozwój tego sektora stanowi podstawę pozytywnych zmian strukturalnych, przyczyniając się w istotny sposób do procesu kreowania nowych miejsc pracy oraz do wzrostu i rozwoju gospodarczego. Do wymienianych najczęściej zalet małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) należą: czytelna i prosta struktura organizacyjna, umiejętność szybkiego dostosowania się do istniejących warunków rynkowych oraz duża kreatywność.

W ogólnej liczbie przedsiębiorstw wchodzących w skład sektora MŚP najwięcej jest podmiotów działających pod postacią osób fizycznych lub też spółek osobowych. Firmy jednoosobowe dominują pod względem liczebności prawie we wszystkich państwach Unii Europejskiej, w tym przede wszystkim w Portugalii, Hiszpanii, Grecji, Niemczech, Austrii, Francji, Belgii i we Włoszech [*Warunki prowadzenia...*]. Również w Polsce udział firm jednoosobowych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw dochodzi do 85% [*Warunki prowadzenia...*]. W konsekwencji podatek dochodowy od osób fizycznych jest najczęściej stosowanym obciążeniem dochodów w małych przedsiębiorstwach. W Polsce omawiana grupa przedsiębiorstw ma do wyboru trzy różne formy rozliczania się z podatku dochodowego: kartę podatkową, ryczałt od przychodów ewidencjonowanych oraz podatek dochodowy od osób fizycznych, opłacany na zasadach ogólnych.

System podatkowy w dużej mierze determinuje rozwój małych przedsiębiorstw. Może być on stymulatorem, może również stanowić barierę w ich rozwoju. Pożądanym systemem podatkowym powinien uwzględniać specyfikę funkcjonowania małych przedsiębiorstw i tworzyć podstawy ich rozwoju.

Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie: jak państwo może we właściwy sposób wykorzystywać narzędzia podatkowe do wspierania rozwoju małych przedsiębiorstw. Autor skupia się na konstrukcji podatku dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w różnych formach przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą.

2. Uproszczone formy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych

Jedną z możliwości wsparcia rozwoju małych przedsiębiorstw poprzez system podatkowy jest uproszczenie konstrukcji płaconych podatków. W zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych formą najbardziej uproszczoną jest karta podatkowa. Rozliczanie dochodów za pomocą karty podatkowej jest fakultatywne, tzn. zależy od woli podatnika. Postawione zostały jednak dwa podstawowe rodzaje warunków: 1) dotyczący rodzaju wykonywanej działalności, 2) dotyczący wielkości zatrudnienia. Karta jest formą opodatkowania skierowaną do podatników prowadzących działalność w niewielkim zakresie. Uprawnienie do skorzystania z karty podatkowej przysługuje osobom fizycznym prowadzącym działalność samodzielnie lub w spółce cywilnej. Z opodatkowania w formie karty podatkowej wyłączone są spółki: jawne, z o.o., komandytowe, oraz te spółki cywilne, w których chociaż jeden ze wspólników nie jest osobą fizyczną [DzU 1998 nr 144, poz. 930, z późn. zm.].

Ustawodawca zwolnił podatników opłacających podatek dochodowy w formie karty podatkowej z wielu formalnych obowiązków dotyczących prowadzenia ksiąg rachunkowych, składania zeznań podatkowych, składania deklaracji o wysokości uzyskanego dochodu, a także wpłacania miesięcznych zaliczek na podatek dochodowy. Podatnicy korzystający z karty nie muszą prowadzić ewidencji ani wykazu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Natomiast wszystkie te czynności są obowiązkiem podatnika rozliczającego się z podatku dochodowego od osób fizycznych na zasadach ogólnych. Inną preferencją dla podatników korzystających z karty podatkowej jest tabelaryczne ustalenie z góry należności podatkowych, na określony czas i w określonej kwocie ryczałtu. Możliwy do zastosowania jest również system obniżek omawianego podatku, pozwalający na uwzględnienie indywidualnych warunków prowadzenia działalności. Oznacza to stabilność wysokości płaconego podatku w danym okresie, co korzystnie wpływa na planowe prowadzenie działalności gospodarczej.

Drugą z fakultatywnych form opłacania podatku dochodowego od osób fizycznych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą jest ryczałt od przychodów ewidencjonowanych. Zgodnie z ustawą, opodatkowaniu ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych podlegają przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym również wtedy, gdy działalność ta prowadzona jest w formie spółki cywilnej osób fizycznych lub spółki jawnej osób fizycznych [DzU 1998 nr 144, poz. 930, DzU 2003

nr 202, poz. 1958]. Warunkiem skorzystania z omawianej formy opodatkowania jest również nieprzekraczanie ustalonego limitu przychodów.

W ryczałcie od przychodów ewidencjonowanych podatek oblicza się według stawek proporcjonalnych, odnoszących się do poszczególnych grup przychodów. Podobnie jak w karcie podatkowej, przy ryczałcie ewidencjonowanym podatnik zwolniony jest z prowadzenia ksiąg rachunkowych i składania deklaracji o wysokości uzyskanego dochodu. W zamian musi jednak prowadzić ewidencję przychodów i na tej podstawie comiesięcznie opłacać podatek dochodowy. Podstawowym uproszczeniem jest jednak zwolnienie z obowiązku prowadzenia ewidencji kosztów i obliczania dochodu podlegającego opodatkowaniu. Proces ten jest skomplikowany a niejednoznaczne prawo w tym zakresie jest przyczyną wielu błędów i pomyłek popełnianych przez podatników, a także przez organy skarbowe.

System ułatwień ewidencyjno-księgowych, jaki niesie ze sobą korzystanie z karty podatkowej i ryczałtu od przychodów, jest dużym wsparciem dla małych przedsiębiorstw. Przywileje te bowiem pozwalają na obniżenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej poprzez oszczędności związane z prowadzeniem księgowości. Cechą charakterystyczną małych przedsiębiorstw jest szczególna pozycja przedsiębiorcy właściciela. Na nim spoczywa najczęściej większość obowiązków związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa. Proste rozwiązania podatkowe, jakim jest niewątpliwie karta podatkowa i ryczałt ewidencjonowany, pozwalają na osobiste prowadzenie uproszczonej księgowości lub jedynie na opłacanie wyznaczonego podatku. Opłacanie podatku dochodowego od osób fizycznych na tzw. zasadach ogólnych jest w tym względzie o wiele bardziej skomplikowane. Można więc przyjąć, że w takim wypadku wiele małych firm zmuszonych będzie do ponoszenia kosztów zewnętrznego prowadzenia księgowości lub też zatrudnienia dodatkowego pracownika.

3. Ulgi i odliczenia w podatku dochodowym od osób fizycznych

Preferencje podatkowe, polegające na ulgach i odliczeniach od podatku, oraz podstawa opodatkowania to narzędzie bardzo efektywne i pozwalające w dość precyzyjny sposób wpływać na decyzje określonych grup podatników, a tym samym na realizację wyznaczonych przez państwo zadań polityki fiskalnej. Odpowiednimi regulacjami państwo może realizować zadania gospodarcze bądź społeczne. Takim zadaniem jest z pewnością rozwój sektora małych przedsiębiorstw. W zakresie tym należałoby oczekiwać preferowania ulg i odpisów o charakterze gospodarczym, przyczyniających się do wzrostu gospodarczego i zwiększania poziomu zatrudnienia. Działania państwa w zakresie preferencji podatkowych powinny jednak cechować się logiką i stabilnością.

W zakresie omawianych form opodatkowania podatkiem dochodowym osób prowadzących działalność gospodarczą należy wyróżnić odliczenia od dochodu i od podatku dochodowego opłacanego na zasadach ogólnych, odliczenia od przychodu i od

podatku w ryczałcie od przychodów ewidencjonowanych oraz odliczenia od podatku w przypadku karty podatkowej. W zakresie dwóch pierwszych rozwiązań katalog preferencji jest niemalże identyczny, natomiast w karcie jest okrojony do kilku odliczeń od podatku. W preferencjach podatkowych dotyczących wszystkich trzech form podatku dochodowego od osób fizycznych można zaobserwować odchodzenie od rozwiązań o charakterze typowo gospodarczym. Już w 1996 r. ustawodawca pozbawił się ważnego narzędzia, za pomocą którego mógł wpływać na decyzje podatników, jakim były ulgi inwestycyjne ogólne oraz te dotyczące gmin o szczególnie wysokim bezrobociu strukturalnym [DzU 1996 nr 137, poz. 638]. Rozwiązania te wspierały procesy inwestycyjne i zatrudnienie w przedsiębiorstwach korzystających z podatku dochodowego od osób fizycznych. Brak koncepcji dotyczącej wykorzystania systemu podatkowego do realizacji zadań gospodarczych ukazuje to, że w tym samym czasie, kiedy likwidowano ulgi inwestycyjne, najpopularniejsze wśród podatników stawały się odpisy na darowizny. Jeżeli można doszukiwać się celu, jakiemu miały one służyć, to z pewnością nie będzie to cel gospodarczy. Społeczny charakter darowizn wyrażał się w celach, na jakie można je było przeznaczyć. Jednak już samo wykorzystywanie odpisów związanych z darowiznami budzi wiele wątpliwości w tym względzie. Bardzo szerokie określenie grupy odbiorców darowizn oraz brak narzędzi pomagających w kontroli rzeczywistego przepływu pieniędzy spowodowały bardzo szybki wzrost odpisywanych kwot z tego tytułu. Wystarczyło wprowadzenie podstawowych środków kontroli wykorzystywania darowizn oraz uściślenie celów, na jakie mogły być wykorzystywane, aby w 2000 r. wysokość tych odpisów spadła do 5,4 mln PLN [„Biuletyn Skarbowy” 2001], nie odbiegając zbytnio od wielkości z innych socjalnych odpisów.

W 2004 r. nastąpiło ponowne zmniejszenie katalogu ulg i odpisów, którymi państwo mogło wspierać rozwój małych przedsiębiorstw. Zniesione zostały m.in. ulgi na odpłatne kształcenie i doskonalenie zawodowe podatnika, odpłatne kształcenie w szkołach wyższych, a także zlikwidowano ulgę uczniowską [DzU 2003 nr 202, poz. 1958], która obowiązywała także w przypadku karty podatkowej. Dwie pierwsze ulgi były szczególnie ważne dla małych przedsiębiorstw, w których to wypadku od poziomu kwalifikacji właściciela zależy często byt firmy. Pobudzając doksztalcanie się podatników prowadzących działalność gospodarczą, państwo zwiększało szansę przetrwania małych przedsiębiorstw. Natomiast ulga uczniowska miała za zadanie wesprzeć proces zwiększania poziomu zatrudnienia wśród młodych ludzi poprzez podnoszenie ich poziomu kwalifikacji. Rezygnując z tych rozwiązań, pozostawiono jednocześnie możliwość odpisów od podatku na darowizny, na organizację pożytku publicznego oraz na obowiązkowe składki na ubezpieczenie społeczne i emerytalne.

Analiza wykorzystania preferencji podatkowych w podatku dochodowym od osób fizycznych do wsparcia rozwoju małych przedsiębiorstw wykazuje, że państwo nie wykorzystuje tego elementu konstrukcji podatkowej w prowadzeniu aktywnej polityki w omawianym zakresie. Można zauważyć raczej tendencję do wycofywania rozwiązań mogących wesprzeć kondycję omawianego sektora. Działania takie są zgodne z koncepc-

cją upraszczania systemu podatkowego i obniżania wysokości obciążeń podatkowych. Nasuwają się jednak dwa pytania. Po pierwsze, dlaczego osobom prowadzącym działalność gospodarczą odbiera się ulgi prorostowe, pozostawiając jednocześnie ulgę na darowizny, których zasadność budzi tak wiele wątpliwości? Druga wątpliwość ma związek z wysokością obciążeń podatkowych. Wraz z odbieraniem prawa do ulg i odpisów powinny zostać obniżone stawki podatku dochodowego, gdyż w przeciwnym razie rośnie stawka efektywna tego podatku. Dlaczego więc państwo, odbierając omawiane preferencje, nie obniża wysokości stawek podatkowych, w efekcie czego utrudniają one funkcjonowanie przedsiębiorstw obciążonym podatkiem dochodowym od osób fizycznych?

4. Stawki podatkowe

Stawka podatkowa ma bardzo duże znaczenie dla prowadzenia działalności gospodarczej. Jej wysokość i konstrukcja mogą wpływać w zasadniczy sposób na decyzje podejmowane przez podatników. Również wtedy, gdy podatnik prowadzący działalność gospodarczą i spełniający określone warunki ma do wyboru trzy formy opłacania podatku dochodowego od osób fizycznych, stawka podatkowa może w wielu wypadkach decydować o wyborze danej formy. Jest to tym bardziej zasadne, że ryczałt od przychodów ewidencjonowanych i karta podatkowa są rozwiązaniami, które za podstawę podatku nie mają, tak jak zasady ogólne, dochodu, lecz przychód lub też dochód szacunkowy. Formy te nie uwzględniają więc rzeczywistej sytuacji ekonomicznej podatnika, lecz za podstawę przyjmują pewne wielkości średnie uzyskiwanych wyników gospodarczych w danych branżach. Tak więc pomiędzy trzema formami opłacania podatku dochodowego od osób fizycznych tworzy się swoista konkurencja dotycząca wysokości obciążeń podatkowych. Ma to znaczenie o tyle, że formy uproszczone są rozwiązaniami preferencyjnymi, które przez swą uproszczoną konstrukcję pozwalają wspierać funkcjonowanie i rozwój przedsiębiorstw z nich korzystających.

W podatku dochodowym od osób fizycznych, opłacanym na zasadach ogólnych, funkcjonują dwa równoległe rozwiązania. Podatnik prowadzący działalność gospodarczą może korzystać z systemu stawek progresywnych: 19%, 30% i 40%, w połączeniu z ulgami nabytymi, bądź też wybrać 19% stawkę liniową, ale bez możliwości skorzystania z ulg. W ryczałcie od przychodów ewidencjonowanych są uwzględnione trzy stawki podatkowe: 3,0%, 5,5% i 8,5%, w zależności od źródła pochodzenia przychodów. W karcie podatkowej, która stanowi formę ryczałtu tabelarycznego, każdemu rodzajowi działalności pozwalającej na korzystanie z tej formy opodatkowania przypisana jest miesięczna stawka podatku, najczęściej uzależniona od liczby zatrudnionych pracowników i wielkości miejscowości, w której prowadzi się działalność.

Na podstawie danych statystycznych¹ w ramach grupy przedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników, działających w formie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, można przeprowadzić symulację opłacalności opodatkowania podatkiem dochodowym w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych i karty podatkowej na tle zasad ogólnych. W badanym okresie 2002-2003 największa część badanych przedsiębiorstw zajmowała się w Polsce działalnością handlową. Przedsiębiorstwa te mają również największy udział przychodów ze sprzedaży. Następne miejsca zajmują firmy prowadzące działalność przemysłową, działalność związaną z obsługą nieruchomości, budowlaną oraz transportową.

Symulację obciążeń podatkowych przy wyborze jednej z trzech form opłacania podatku dochodowego przedstawiono w tabelach 1-3. Przedstawione zostały działy przedsiębiorstw, które najczęściej wybierają ryczałt od przychodów ewidencjonowanych i kartę podatkową. Średnie wielkości przychodów i kosztów przypadających na jedno przedsiębiorstwo podane zostały na podstawie danych GUS, dotyczących firm zatrudniających do 9 osób [Działalność gospodarcza... 2004], prowadzących działalność jako osoby fizyczne. Opodatkowanie podatkiem dochodowym obliczono na podstawie skali podatkowej zamieszczonej w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych [DzU 1993 nr 90, poz. 416].

Tabela 1. Wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych płaconego przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą przy wyborze ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych lub zasad ogólnych

Wyszczególnienie	Średnie przychody na 1 zakład (w zł)	Średnie koszty na 1 zakład (w zł)	Udział % kosztów w przychodach	Podatek w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych	Podatek obliczony na zasadach ogólnych
2002					
Budownictwo	139 400	107 200	76,9	7 667	5 600
Handel	345 600	320 400	92,7	10 368	4 270
2003					
Budownictwo	148 800	115 400	77,6	8 184	5 816
Handel	341 600	317 000	92,8	10 248	4 144

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

W latach 2002 i 2003 podatek dochodowy płacony w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych jest wyższy od opłaconego na zasadach ogólnych, i to zarówno w działalności budowlanej, jak i w działalności handlowej. W 2002 r. podatnicy prowadzący działalność budowlaną i płacący podatek dochodowy w formie ryczałtu zapłaciliby średnio kwotę o 36,9% większą, niż gdyby wybrali opodatkowanie na zasa-

¹Zob. [Działalność gospodarcza... 2003; Działalność gospodarcza... 2004]. Dobór grupy statystycznej pod względem wielkości przedsiębiorstwa, uzyskiwanych przychodów oraz prowadzonej działalności pozwala na wybór jednej z trzech dostępnych dla tej grupy podatników formy opłacania podatku dochodowego. W badaniach nie brano pod uwagę formy opodatkowania podatkiem dochodowym.

dach ogólnych, a w 2003 r. o 40,7%. Widać więc, że w dziale budowlanym, gdzie najczęściej wybierany jest ryczałt ewidencjonowany, opłacalność tej formy opodatkowania jest dużo mniejsza niż na zasadach ogólnych i tendencja ta się pogłębia.

Również przeciętne przedsiębiorstwo zatrudniające do 9 pracowników, prowadzące działalność gospodarczą w zakresie handlu, mając do wyboru opłacanie podatku dochodowego na zasadach ogólnych lub ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, zmuszone byłoby wybrać zasady ogólne, gdyż w badanym okresie podatek dochodowy opłacany w tej formie był niższy od podatku opłacanego w formie zryczałtowanej. W działalności handlowej podatnicy prowadzący działalność jako osoby fizyczne lub spółka cywilna osób fizycznych i korzystający z ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych zapłacą kwotę podatku wyższą o 142,8% w 2002 r., a w 2003 r. o 147,3%, niż gdyby rozliczali się z podatku dochodowego na zasadach ogólnych. Różnica w każdym roku przekracza 100%, co oznacza, że w wypadku przeciętnego podatnika w badanej grupie ryczałt od przychodów ewidencjonowanych jest ponad dwa razy droższy niż podatek obliczony na zasadach ogólnych.

Tabela 2. Wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych płaconego przy wyborze karty podatkowej lub zasad ogólnych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą*

Miesięczne stawki podatku dochodowego od osób fizycznych obliczonego na zasadach ogólnych (w zł)	Miesięczne stawki podatku dochodowego w formie karty podatkowej (w zł)			
	liczba pracowników	liczba mieszkańców w miejscowości		
		do 5000	5000-50 000	powyżej 50 000
466	2002			
	0	249	271	310
	1	423	454	492
	2	582	662	752
	3	815	924	1021
	4	954	1045	1149
	5	1102	1218	1330
485	2003			
	0	249	271	310
	1	423	454	492
	2	582	662	752
	3	815	924	1021
	4	954	1045	1149
	5	1102	1218	1330

*Działalność ta obejmowała następujące roboty budowlane: murarskie, ciesielskie, dekarские, posadzkarskie, malarskie, związane z wykładaniem i tapetowaniem ścian, izolatorskie, związane ze wznoszeniem i montażem konstrukcji stalowych.

Źródło: opracowanie własne.

W latach 2002 i 2003 w wypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w zakresie wyżej wymienionych robót budowlanych, z założeniem średnich dla tego typu działalności przychodach i kosztach, korzystanie z karty podatkowej wiązało się z niższymi obciążeniami fiskalnymi jedynie wtedy, gdy podatnik nie zatrudniał pracowników lub zatrudniał tylko jednego pracownika, ale działalność prowadzona była w miejscowości liczącej do 50 tys. mieszkańców. Natomiast gdy zatrudniał jednego pracownika w miejscowości powyżej 50 tys. mieszkańców lub zatrudniał więcej niż jednego pracownika, rozliczanie się z podatku dochodowego na zasadach ogólnych wiązało się dla podatnika z niższymi obciążeniami fiskalnymi z tytułu omawianego podatku.

Tabela 3. Wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych płaconego przy wyborze karty podatkowej lub zasad ogólnych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie handlu żywnością i wyrobami tytoniowymi

Miesięczne stawki podatku dochodowego od osób fizycznych obliczonego dla zasad ogólnych (w zł)	Miesięczne stawki podatku dochodowego w formie karty podatkowej (w zł)			
	liczba pracowników	liczba mieszkańców w miejscowości		
		do 5000	5000-50000	powyżej 50000
356	2002			
	0	279-423	384-520	423-662
	1	384-520	423-662	520-846
	2	423-668	520-846	662-966
	3	520-746	662-966	891-1203
345	2003			
	0	279-423	384-520	423-662
	1	384-520	423-662	520-846
	2	423-668	520-846	662-966
	3	520-746	662-966	891-1203

Źródło: opracowanie własne.

W latach 2002 i 2003 dla osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w zakresie handlu żywnością i wyrobami tytoniowymi korzystniejsze było rozliczanie się z podatku dochodowego na zasadach ogólnych niż wybór karty podatkowej. Zasady ogólne niosły ze sobą niższe obciążenia fiskalne bez względu na liczbę zatrudnionych pracowników czy wielkość miejscowości. Bez znaczenia było również to, czy Urząd Skarbowy stosował stawkę karty zbliżoną do górnej czy do dolnej granicy stawek karty w danej grupie podatników. Nawet przy stosowaniu najniższych stawek karty podatkowej korzystniejszy dla podatnika był wybór zasad ogólnych podatku dochodowego od osób fizycznych.

Po przeprowadzeniu analizy dotyczącej wysokości obciążeń podatkowych, w zależności od wybranej formy opłacania podatku dochodowego od osób fizycznych dla prze-

ciętnego przedsiębiorstwa zatrudniającego do 9 osób, należy stwierdzić, że formą zapewniającą najniższe obciążenia są zasady ogólne. Wybór karty podatkowej lub ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych najczęściej oznacza dla podatnika wyższą wielkość płaconego podatku. Ustawodawca, ustalając więc obecne relacje stawek podatkowych w trzech formach podatku dochodowego od osób fizycznych skierowanych do małych przedsiębiorstw, preferuje zdecydowanie zasady ogólne. Istnieje więc niekonsekwencja w polityce państwa w omawianym zakresie, gdyż formom uproszczonym podatku dochodowego, których konstrukcja może wspierać rozwój małych przedsiębiorstw, towarzyszy jednocześnie wysoki poziom obciążeń fiskalnych.

5. Podsumowanie

System podatkowy jest bardzo efektywnym narzędziem realizacji zadań gospodarczych państwa. Natomiast w interesie państwa leży wspieranie rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Szczególne znaczenie w tym sektorze mają małe przedsiębiorstwa, których liczba jest największa i które potrzebują specyficznych form wspierania rozwoju. Wydaje się, że narzędziami odpowiadającymi tym wymogom w zakresie polityki podatkowej, a w niej podatku dochodowego od osób fizycznych, są formy uproszczone. Ich konstrukcja odpowiada zasadom prostoty i taniości poboru podatku oraz pozwala na obniżenie kosztów prowadzenia działalności przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Konstrukcja zasad ogólnych podatku dochodowego od osób fizycznych jest w tej mierze o wiele bardziej skomplikowana i wymaga od podatnika ponoszenia stosunkowo wysokich kosztów ewidencyjno-księgowych.

Uproszczone formy opodatkowania podatku dochodowego od osób fizycznych wraz z preferencjami, jakie ze sobą niosą dla większości podatników, są jednak rozwiązaniami charakteryzującymi się większymi obciążeniami podatkowymi niż bardziej skomplikowane zasady ogólne. Przy tym elemencie konstrukcji podatku ujawnia się brak spójnej koncepcji państwa w zakresie wspierania rozwoju małych przedsiębiorstw. Podobne wnioski można wyciągnąć z analizy stosowania ulg i odliczeń w podatku dochodowym od osób fizycznych. Ograniczanie preferencji prowdrostowych i przeciwdziałających bezrobociu z jednoczesnym pozostawianiem kontrowersyjnych ulg na darowizny budzi wątpliwości co do koncepcji państwa w zakresie wspierania przedsiębiorczości. Wątpliwości takie budzi również upraszczanie systemu podatkowego poprzez likwidację preferencji podatkowych bez obniżania stawek podatkowych. Efektem takich działań jest zwiększanie się stawek efektywnych i zwiększanie obciążeń fiskalnych. W świetle przeprowadzonej analizy zasadne wydaje się stwierdzenie, że państwo nie ma spójnej koncepcji dotyczącej wspierania rozwoju małych przedsiębiorstw przez narzędzia podatkowe.

Literatura

„Biuletyn Skarbowy” 2001 nr 3, www.mf.gov.pl.

Działalność gospodarcza przedsiębiorstw o liczbie pracowników do 9 osób w 2002 r., „Informacje i Opracowania Statystyczne”, GUS, Warszawa 2003.

Działalność gospodarcza przedsiębiorstw o liczbie pracowników do 9 osób w 2003 r., „Informacje i Opracowania Statystyczne”, GUS, Warszawa 2004 r.

Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych, DzU 1993 nr 90, poz. 416, z późn. zm.

Ustawa o zmianie ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, DzU 2003 nr 202, poz. 1958.

Ustawa o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, DzU 1998 nr 144, poz. 930, z późn. zm.

Ustawa z 21 listopada 1996 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, DzU 1996 nr 137, poz. 638.

Warunki prowadzenia działalności gospodarczej przez MŚP w Polsce i krajach Unii Europejskiej, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, www.parp.pl.

TAX INSTRUMENTS TO SUPPORT SMALL BUSINESS DEVELOPMENT

Summary

The article discusses the use of tax instruments for supporting the development of small business. The analysis covers personal income tax addressed at the self-employed. The tax can be payable as a fixed amount tax, flat rate tax, or on general principles. The structural elements of personal income tax are analyzed in the context of their use for supporting the development of small business. The author also evaluates governmental initiatives in this field.